

СВІТОВІ РЕКОРДСМЕНИ В ІСТОРІЇ ШТОВХАННЯ ЯДРА

Галина Чорненька, Іванна Андрухів, Тетяна Котельник

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

Постановка проблеми. Штовхання ядра вимагає від спортсменів вибухової сили і координації, є олімпійською дисципліною легкої атлетики для чоловіків із 1896 року, для жінок – з 1948 року і входить до легкоатлетичних багатоборств (Р.Ф. Ахметов, 2013) [1]. Однак світові рекорди в чоловіків зареєстровано з 1909 року, а в жінок – з 1924 року [2].

Мета дослідження – вивчити світових рекордсменів в історії штовхання ядра за допомогою аналізу наукової і методичної літератури та інформаційних джерел.

Штовхання ядра як вид спорту виникло в середині XIX століття в Англії. Саме тоді 1839 року, уперше був документально зафіксований результат канадця Т. Каррадаса, який штовхнув ядро на 8 м 61 см. Перший рекорд у штовханні ядра належить англійцеві Фразеру – 10 м 62 см – встановлено в 1866 році. У 1868 році в Нью-Йорку відбулося змагання зі штовхання ядра в закритому приміщенні [1].

Найбільш поширені змагання зі штовхання ядра були в Великобританії, а пізніше і в США. На початку XX століття найвідомішим штовхачем ядра був американець, олімпійський чемпіон Ральф Роуз. Його зріст перевищував 2 м, а вага становила 125 кг. Світовий рекорд він установив 1909 року (15 м 54 см), який протримався впродовж 19 років [2].

Згодом у 1928 році пропорційно складений німецький атлет Еміль Гіршфельд перший у світі штовхнув ядро на 16,04 м. До 70-х років світовий рекорд зростав найчастіше завдяки американським спортсменам.

У 50-ті роки за дев'ятнадцятиметрову позначку штовхнув ядро П.О'Брайен (19 м 30 см). У 60-ті роки вперше долає 20-метрову позначку Даллас Лонг (20 м 68 см), а Ренді Метсон поліпшує цей результат, довівши його до 21 м 78 см. У 1976 році, за два тижні до Олімпіади, російський легкоатлет Олександр Баришніков уперше відбирає світовий рекорд в американців, штовхаючи ядро на 22 метри. Зокрема, використовує нову техніку штовхання ядра – спосіб «кругового маху», подібний до техніки метання диска.

Незабаром із 1978 по 1986 рр., світовими рекордсменами ставали німецькі спортсмени Удо Бейер та Ульф Тіммерман, який ще в 1988 році став знову світовим рекордсменом після трьох рекордів Алесандро Андреї 1987 року. У 1990 році світовим рекордсменом став американець Ренді Барнс, результат якого залишається дотепер недосяжним.

Значно пізніше від чоловіків у змаганнях зі штовхання ядра почали брати участь жінки. Перший офіційний світовий рекорд належав французькій спортсменці Гуро-Морріс Віолет у 1924 році і становив 10 м 15 см. Далі з 1927 по 1934 роки світовими рекордсменками були німецькі спортсменки Рут Ланге, Грете Хьоблейн, Тіллі Флейшер та Гізела МауерМайер. Починаючи з 1945 року світовими рекордсменками ставали радянські спортсменки: Тетяна Севрюкова, Клавдія Точонова, Анна Андреева, Галина Зибіна, Тамара Пресс, Надія Чижова, яка лише чотири рази поступалася першістю німецькій спортсменці Маргіт Гуммель. З 1969 по 1973 рік Надія Чижова поліпшила свій результат із 20 м 10 см до 21 м 45 см і була нездоланим світовим лідером. Світовий рекорд 21 м 20 см Надія Чижова встановила у Львові 1973 року на стадіоні «Дружба» (тепер стадіон «Україна»). Проте з 1974 року по 1980 рік світове лідерство захопили спортсменки з країн соціалістичного табору: чешка Гелена Фібінгерова, німкеня Маріанне Адам, болгарка Іванка Христова, німкеня Ілона Слупянек. Далі, з 1984 року по 1987 рік, світова першість перейшла до радянської спортсменки Наталії Лісовської і до сьогодні за нею зберігається.

За всю історію розвитку виду до багаторазових рекордсменів зі штовхання ядра належать такі американці: Джек Торренс (3 рекорди в 1934 р.), Джим Фукс (4 рекорди в 1949–1950 рр.), Перрі О'Браєн (10 рекордів в 1953–1959 рр.), Даллас Лонг (7 рекордів у 1959–1964 рр.), Білл Нідер (3 рекорди в 1960 р.); німець Удо Бейер (3 рекорди в 1978–1986 рр.), Алесандро Андреї (3 рекорди в 1987 р.).

До багаторазових рекордсменок світу зі штовхання ядра належать такі: німкені Рут Ланге (5 рекордів у 1927–1928 рр.) та Грете Хьоблейн (10 рекордів у 1928–1931 рр.); радянські спортсменки Тетяна Севрюкова (3 рекорди в 1945–1948 рр.), Галина Зибіна (14 рекордів в 1952–1956 рр.) і Тамара Пресс (6 рекордів у 1959–1965 рр.); німкеня Маргітта Гуммель (3 рекорди в 1968 р.); радянська спортсменка Надія Чижова (9 рекордів у 1969–1973 рр.); німкеня Маріанне Адам (3 рекорди в 1975–1976 рр.) та радянська штовхальниця Наталія Лісовська (3 рекорди в 1984–1987 рр.).

Висновки. Знання світових рекордсменів у штовханні ядра та їхніх результатів сприяє вдосконаленню фізкультурно-спортивної освіти та професійному удосконаленню фахівців України з фізичної культури.

Перспективи подальших розробок у цьому напрямі стосуються вивчення історії розвитку методики підготовки спортсменів.

Список використаних джерел

1. Ахметов Р. Ф. Легка атлетика: підручник / Р. Ф. Ахметов, Г. М. Максименко, Т. Б. Кутек. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – С. 9–11, 145.
2. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ua.wikipedia.org